

Nr 14

Kulturutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statligt tidskriftsstöd jämte motioner.

Propositionen

Kungl. Maj:t har i propositionen 1971:47 under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över utbildningsärenden för den 12 mars 1971 föreslagit riksdagen att dels godkänna de i statsrådsprotokollet förordade riktlinjerna för statligt tidskriftsstöd, dels till Tidskriftsstöd för budgetåret 1971/72 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr.

Propositionen innehåller förslag om statliga stödåtgärder för att arbetsbetingelserna och spridningsmöjligheterna för kulturtidskrifter och ideella tidskrifter skall förbättras.

Tre stödformer föreslås, nämligen grundbidrag, projektbidrag och ett system med stödköp.

Tidskriftsstödet bör administreras av en för ändamålet inrättad fristående myndighet.

Totalkostnaden för de föreslagna stödformerna uppskattas till 1,3 milj. kr., vilket innebär en ökning i förhållande till nu utgående tidskriftsstöd från anslaget Bidrag till särskilda kulturella ändamål med ca 900 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels motionen 1971:370 av herrar Wikström och Stålhammar (fp) i vad avser hemställan att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning och förslag till statligt ekonomiskt stöd till ungdomsorganisationernas tidskriftsutgivning,

dels motionen 1971:1310 av herrar Björk i Göteborg (s) och Sundman (c) vari hemställts att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 47 måtte uttala, att den i propositionen förordade nämnden för tidskriftsstöd i sin verksamhet skall vägledas av kravet på mångsidighet och att särskilda röstningsregler måtte utformas i syfte att trygga en nämndminoritets intressen,

dels motionen 1971:1365 av fru Ryding m. fl. (vpk) i vad avser hemställan att riksdagen med bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts proposition 1971:47 måtte besluta

1. att det statliga tidskriftsstödet i sin helhet skall utgå såsom grundbidrag,

2. att till Tidskriftsstöd för budgetåret 1971/72 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 800 000 kr.,

dels motionen 1971:1366 av herr Wikström m. fl. (fp) vari hemställts att riksdagen måtte

1. besluta att projektbidraget skall utformas och fördelas enligt i motionen angivna riktlinjer,
2. uttala att kravet på mångsidighet i tidskriftsurvalet även skall gälla för de mottagande institutionerna i stödköpssystemet samt
3. besluta att den föreslagna nämnden skall bestå av minst sju ledamöter och inrymma representanter även för de politiska partierna.

Motionen 1971:1365 har i den del den inte behandlas i detta betänkande hänvisats till skatteutskottet.

Utskottet

I propositionen uttalas att tidskrifterna är av stor betydelse för en mångsidig och vital debatt i kulturella, sociala och politiska frågor och att behovet av stödåtgärder utöver dem som redan finns är väl dokumenterat. Utskottet delar denna uppfattning och konstaterar att de motionsyrkanden, som framförts med anledning av propositionen, inte ger uttryck för någon tvekan om önskvärdheten av ett ökat statligt stöd.

Det utvidgade tidskriftsstödet föreslås i propositionen administrerat av en för ändamålet inrättad fristående nämnd. I motionen 1971:1310 har beträffande denna nämnd hemställts att riksdagen måtte uttala att nämnden i sin verksamhet skall vägledas av kravet på mångsidighet och att särskilda röstningsregler måtte utformas i syfte att trygga en nämndminoritets intressen. Motionärernas syfte är att förebygga att den situation inträffar, som på en del håll befarats, nämligen att nämnden bidrar till en ensidig styrning av det statliga kulturstödet och motverkar dylikt stöd till obekväma och kontroversiella tidskrifter. Ett yrkande som också tar sikte på att ensidighet i tillämpningen av det nya stödsystemet skall kunna undvikas har framförts i motionen 1971:1366 i vilken hemställts bl. a. om ett beslut av riksdagen att nämnden skall inrymma representanter även för de politiska partierna.

Utskottet tillstyrker motionen 1971:1310 och får i anledning av nyssnämnda yrkande i motionen 1971:1366 understryka vikten av att man vid utseende av ledamöter i nämnden tillgodoser det enligt utskottets mening mycket väsentliga önskemålet att nämnden präglas av mångsidighet i vad gäller ledamöternas inriktning i både politiska och andra hänseenden. Om så sker torde det önskemål som ligger bakom ifrågavarande yrkande i motionen 1971:1366 bli tillgodosett. Utskottet anser det däremot inte lämpligt med en föreskrift att nämnden skall inrymma representanter även för de politiska partierna och avstyrker därför yrkandet härom.

Vid fastställandet av vilka tidskrifter som skall ingå i stödköpssystemet bör nämnden enligt propositionen beakta kravet på mångsidighet i urvalet. Samma krav bör enligt motionen 1971:1366 gälla även de

mottagande institutionerna, och motionärerna hemställer att riksdagen uttalar att så skall vara fallet. I likhet med motionärerna finner utskottet det lämpligt att nämnden årligen redovisar vilken spridning på olika tidskrifter stödköpen haft och vill med anledning av motionsyrkandet understryka värdet av att mottagarinstitutionerna i sitt urval strävar efter att tillgodose så skiftande önskemål som möjligt. Utskottet anser sig dock inte böra föreslå riksdagen att göra det i motionen föreslagna, för institutionerna bindande uttalandet i denna fråga.

I motionen 1971:1365 har bl. a. uttalats att det är angeläget med en bidragsform som sörjer för tidskrifternas såväl ekonomiska som politiska oberoende. Även utskottet finner det nödvändigt att man undviker att ge tidskriftsstödet en utformning som kan leda till inskränkningar i tidskrifternas oberoende men drar inte därav samma slutsats som motionärerna, nämligen att propositionens förslag om projektbidrag bör avvisas och att stödet i sin helhet skall utgå i form av grundbidrag. Utskottet avstyrker det yrkande härom som gjorts i motionen 1971:1365.

Vissa synpunkter på utformningen av projektbidraget har framförts i motionen 1971:1366. Bidrag bör enligt motionärerna betalas direkt till vederbörande tidskrift och inte – som det förutsättes i propositionen – till författaren. Det bör vidare kunna utgå inte bara för enstaka artiklar och artikelserier utan även för undersökningar och utredningar som kan resultera i artiklar. Motionärerna anser också att riksdagen bör uttala att projektbidragen dels bör fördelas relativt jämnt bland de sökande tidskrifterna, dels bör stimulera till artiklar och artikelprojekt på en innehållsmässigt så bred sektor som möjligt.

Utskottet anser att beviljade projektbidrag i regel skall utbetalas till vederbörande författare men vill inte utesluta att man i undantagsfall tillämpar en annan ordning. Utbetalning bör vidare i vissa fall kunna ske under arbetets gång. I vilken utsträckning bidrag skall kunna utgå för undersökningar och utredningar är enligt utskottets mening en fråga som bör bedömas av nämnden. Vad angår motionärernas önskemål om en jämn fördelning av projektbidragen får utskottet erinra om att departementschefen förklarar sig räkna med en dylik. Utskottet finner det väsentligt att fördelningen blir jämn och förutsätter att man med uppmärksamhet följer utvecklingen härvidlag. Utskottet anser att riksdagen som sin mening bör ge Kungl. Maj:t till känna vad utskottet nu anfört om projektbidragets utformning och fördelning.

Utskottet tillstyrker att för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av 500 000 kr. till tidskriftsstöd och räknar med att 800 000 kr. av Kungl. Maj:t kommer att ställas till förfogande för komplettering av detta belopp. Utskottet avstyrker alltså yrkandet i motionen 1971:1365 om ett anslag av 1 800 000 kr.

Det i motionen 1971:370 framställda yrkandet om utredning och förslag om stöd till ungdomsorganisationernas tidskriftsutgivning kan i viss utsträckning anses tillgodosett genom förslaget i propositionen och avstyrkes därför.

Vad i propositionen anförts har inte i vidare mån än som framgår av det föregående givit utskottet anledning till särskilda uttalanden.

Under återopandande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionen 1971:1310 uttalar, att den föreslagna nämnden för tidskriftsstöd i sin verksamhet skall vägledas av kravet på mångsidighet och att särskilda röstningsregler skall utformas i syfte att trygga en nämndminoritets intressen,
2. att riksdagen beträffande sammansättningen av nämnden för tidskriftsstöd med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen 1971:1366, såvitt nu är i fråga, godkänner vad härvidlag förordats i statsrådsprotokollet,
3. att riksdagen beträffande de i stödköpssystemet mottagande institutionernas tidskriftsurval med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen 1971:1366 såvitt nu är i fråga godkänner vad härvidlag förordats i statsrådsprotokollet,
4. att riksdagen
 - a. beträffande stödformerna med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen 1971:1365 såvitt nu är i fråga godkänner projektbidrag som stödform i det nya stödsystemet,
 - b. beträffande projektbidragets utformning och fördelning i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen 1971:1366 såvitt nu är i fråga som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anför,
5. att riksdagen godkänner de i övrigt i statsrådsprotokollet förordade riktlinjerna för statligt tidskriftsstöd,
6. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen 1971:1365 såvitt nu är i fråga till *Tidskriftsstöd* för budgetåret 1971/72 på driftbudgeten under åttonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 500 000 kr.,
7. att riksdagen avslår motionen 1971:370 i vad avser ungdomsorganisationernas tidskriftsutgivning.

Stockholm den 18 maj 1971

På kulturutskottets vägnar

LENNART MATTSSON

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

herrar Mattsson i Lane-Herrestad (c), Björk i Göteborg (s), Larsson i Vänersborg (s), Källstad (fp), fru Sundström (s), fru Berglund (s), herrar Sundman (c), Zachrisson (s), fru Fränkel (fp), herr Leander (s), fru Mogård (m), herrar Green (s), Eriksson i Ulfshyn (c) och fru Ryding (vpk).

Reservation

av fru Ryding (vpk) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "I motionen" och slutar med "avstyrkes därför" bort ha följande lydelse:

"I motionen 1971:1365 har bl. a. uttalats att det är angeläget med en bidragsform som sörjer för tidskrifternas såväl ekonomiska som politiska oberoende. Även utskottet finner det nödvändigt att man undviker att ge tidskriftsstödet en utformning som kan leda till inskränkningar i tidskrifternas oberoende och finner det därför riktigt, som yrkats i motionen, att den del av det statliga tidskriftsstödet som avsetts utgå som projektbidrag i stället får utgå som grundbidrag. Detta yrkande tillstyrkes därför medan följaktligen propositionens förslag om ett projektbidrag och det i motionen 1971:1366 framförda yrkandet angående detta bidrags utformning och fördelning avstyrkes.

Då ett stort antal värdefulla tidskrifter och regelbundet utkommande bulletiner inte med den i propositionen föreslagna medelstillelningen kommer att kunna få statligt ekonomiskt stöd och det inte heller blir möjligt att tillfredsställande tillgodose ungdomsorganisationernas tidskriftsutgivning föreslår utskottet, i likhet med Sveriges författarförbund, en höjning av stödbeloppet till det dubbla jämfört med propositionen, dvs. till 2,6 milj. kr. Utskottet tillstyrker alltså yrkandet i motionen 1971:1365 om anvisande av ett anslag av 1,8 milj. kr. och räknar med att 800 000 kr. av Kungl. Maj:t kommer att ställas till förfogande för komplettering av detta belopp.

Det i motionen 1971:370 framställda yrkandet om utredning och förslag om stöd till ungdomsorganisationernas tidskriftsutgivning kan vid bifall till vad utskottet förordat anses i viss mån tillgodosett."

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

"4. att riksdagen

a. beträffande stödformerna med bifall till motionen 1971:1365 såvitt nu är i fråga och med avslag å Kungl. Maj:ts förslag uttalar att projektbidrag inte skall förekomma som stödform i det nya stödsystemet,

b. beträffande projektbidragets utformning och fördelning avslår Kungl. Maj:ts förslag ävensom motionen 1971:1366 såvitt nu är i fråga,"

dels utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

"6. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionen 1971:1365 såvitt nu är i fråga till *Tidskriftsstöd* för budgetåret 1971/72 på driftbudgeten under åttonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 1 800 000 kr.,"

